РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 9-го мая 1916. Ч. 56. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, May 9, 1916. No. 56.

НОВИЙ НАСТУП НІМЦІВ НА ВЕРДЕН.

ПОЧАТКОВІ БИТВИ В ГАЛИЧИНІ І НА ВОЛИНИ.

Москалі стратили по конець 1915 р. около 5,500.000 людий.

ПАПА ПРОСИТЬ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ О ПОСЕРЕДНИЦТВО В СПРАВІ МИРА.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

ВЕЛИКА БИТВА НА ЗАХІД ВІД ВЕРДЕНУ.

БЕРЛІН, 6. мая. — Головний німецький штаб доносить:

„На лівім березі ріки Мези розпочала ся велика битва при співучасти артилерії і піхоти. На полудневий схід від Гокур осягнули німецькі війска добрий успіх. Битва триває дальше і остаточне рішенє ще не запало".

ФРАНЦУЗИ ОПОРОЖНИЛИ СВОЇ СТАНОВИЩА НА ГОРБІ „Ч. 304".

ПАРИЖ, 6. мая. — Французьке міністерство війни оголосило отсї вісти:

„На захід від Вердену німецькі війска бомбардували вчера пополудни і в ночи при помочи тяжких гармат наші становища на горбі „ч. 304". Ми були приневолені опорожнити становища на північнім стоці горба, бо німецькі гармати їх зовсім знищили".

Горб „ч. 304" лежить на західнім березі ріки Мези. Його здобутє дасть Німцям можність доступу на західні головні форти Вердену.

НІМЦЇ ЗДОБУЛИ ФРАНЦУСЬКІ СТАНОВИЩА НА ГОРБКУ „Ч. 304".

БЕРЛІН, 7. мая. — Звіт головного німецького штабу звучить:

„На захід від ріки Мези битва триває дальше. Наші війска заняли становища Французів на горбі „ч. 304" і на горбі „мертвого чоловіка". Бомбардованє при помочи наших тяжких гармат відбуваєть ся зі здвоєною силою без перестанку дальше".

НІМЦЇ ЗЛОВИЛИ 15 ФРАНЦУСЬКИХ БАЛЬОНІВ.

БЕРЛІН, 6. мая. — З німецької головної кватири доносять:

„Вчера зловлено 15 французьких бальонів, які буря занесла на нашу сторону".

Французький урядовий рапорт згадує, що з причини бур перервали ся досторонки і 26 припнятих бальонів полетіло в сторону німецької лінії. Лише кілька з них злетіло на стороні французьких становищ.

ЗМІНА КОМАНДАНТА ВЕРДЕНУ.

ПАРИЖ, 7. мая. — Ґенерал Роберт Жорж Нівель зістав іменований командантом французьких військ на боєвій лінії перед Верденом. Бувший командант Вердену, Генрі Філіп Петен, уступив з того становища, щоби обняти команду над армією, яка стоїть на фронті між Суасон а Верденом.

Коли французькі часописи уважають перенесенє ґенерала Петена на нове становище за відзначенє, то деякі воєнні знавці висказують инший погляд на сю справу. Зміна команданта кріпости і то в таку пору, коли небезпека для Вердену не зовсім ще усунена, мусїла мати важну причину. Деякі здогадують ся, що причиною усуненя ґенерала Петена були останні успіхи Німців на захід від Вердену. Инші знова передсказують з тої нагоди близький упадок французької кріпости.

НІМЦЇ УВАЖАЮТЬ ЗДОБУТЄ ВЕРДЕНУ ЗА ПІДСТАВУ ДО НАВЯЗАНЯ МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

ЛОНДОН, 7. мая. — У військових кругах панує переконанє, що німецький ґенеральний штаб постановив був за всяку ціну здобути Верден. Німеччина надієть ся, що здобутє Вердену дасть їй підставу до навязаня мирових переговорів. Ходять чутки, що німецький штаб призначив на здобутє Вердену 5 місяців часу.

ТРАНСПОРТОВИЙ КОРАБЕЛЬ З 600 МОСКАЛЯМИ ПОТОНУВ.

БЕРЛІН, 6. мая. — З Атен доносять, що з Корфу надійшли з певного жерела вісти, що транспортовий корабель, який віз на покладі 600 російських жовнїрів, вїхав на міну і потонув. Майже всі згинули. Виловлені з води тіла Анґлійці похоронили на острові Мальта.

З повисше наведеної новинки показуєть ся, відки возили до Франції Москалів. Виходить отже, що тими Москалями були недобитки сербської армії з острова Корфу або зі Солуня.

Ходить іменно чутка, що Анґлійці мають намір небаром зовсім опорожнити Солунь і тому сербські війска зі Солуня і Корфу перевозять до Франції.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ПОЧАТОК БИТВИ НА ПОЛУДНЕВИЙ ЗАХІД ВІД ТЕРНОПОЛЯ.

ВІДЕНЬ, 5. мая. — Звіт головної австрійської кватири подає отсї вісти:

„Передна сторожа австрійської армії на полудневий захід від Тернополя звела боротьбу з віддїлом російського війска. В битві полонено 100 російських жовнїрів і здобуто 2 машинові кріси.

„На прочій боєвій лінії мала місце лише перестрілка артилерії".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ ПРО БИТВИ НА ЗАХІД ВІД ТЕРНОПОЛЯ.

ПЕТРОҐРАД, 6. мая. — Російський ґенеральний штаб доносить:

„На боєвім фронті в Галичині і на Волини слідно оживлену діяльність неприятеля. Особливо на захід від Тернополя австрійська артилерія сильно острілювала наші становища на зелїзничім шляху між Озірною а Тернополем".

ОЖИВЛЕНА ДІЯЛЬНІСТЬ АВСТРІЙСЬКИХ ЛІТАКІВ НА РОСІЙСЬКІМ ФРОНТІ.

БЕРЛІН, 6. мая. — Австрійська головна кватира оголосила отсї вісти з терену війни з Росією:

„Австрійські літаки бомбардували вчера зелїзничу стацію Здолбуново, на полудне від Ровна. Бомби поцілили стаційні будинки і ушкодили поїзди і шини на стації. Богато будинків стануло в огни.

„Коло Раранча зістрілено російський літак.

„Здовж цілої боєвої лінії чинність гармат стає з кождим днем сильнійшою. В богато місцях боєвої лінії прийшло вчера до рукопашної боротьби".

Стація Здолбуново лежить при зелїзничім шляху, який веде з Бродів до Києва. Від Здолбунова йде віднога зелїзниці до Ровна.

БУВШИЙ РОСІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ВІЙНИ ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ЗРАДУ ДЕРЖАВИ.

ЛОНДОН, 6. мая. — Ґенерал В. А. Сухомлінов, бувший міністер війни, зістав засуджений на вязницю в петропавлівській кріпости.

Півурядово доносять з Петроґраду, що його засуджено на підставі переведеного слїдства, яке виказало злочин байдужности і зради держави з огляду на адміністрацію в російській армії.

Ґенерал Сухомлінов зрезиґнував з міністра війни в червни минувшого року. В марті сего року перестав бути членом державної ради. Першою причиною до обжалуваня Сухомлінова була недостача амуніції в російській армії.

РОСІЯ СТРАТИЛА ДОТЕПЕР НАЙМЕНЬШЕ ОКОЛО $5\frac{1}{2}$ МІЛЇОНА ЛЮДИЙ.

СТОКГОЛЬМ, 5. мая. — Головною причиною нечинности російської армії є величезні страти в людях, які Росія потерпіла в дотеперішних битвах. Урядові звіти австрійського і німецького головного штабу виказують також, що якість теперішного російського жовнїра є богато гірша, ніж була з початком війни. Росія стратила майже цілу свою чинну армію. Теперішна російська армія складаєть ся по більшій части з людий, які ніколи при війску не служили. Богато з них перед прибутєм на боєвий фронт не мало навіть часу набрати хочби найконечнїйшого воєнного вишколеня.

На підставі урядових, доси не оголошених російських звітів страти в російській армії числили в часї від 1-го січня до 31-го грудня 1915 р. 1,942.610 в убитих жовнїрах і 125.936 в убитих офіцирах від початку війни. Страт в ранених і полонених російський звіт не подає.

Беручи за підставу відношенє, яке є оперте на дотеперішних досьвідах, іменно числа убитих до числа ранених як 1 до 4, то в р. 1915 було в російській армії 7,370.940 ранених жовнїрів і около 501.000 ранених офіцирів від початку війни. Коли би знова приняти, що три четверті ранених повернули назад на фронт, то кругло 1,474.000 осталo калїк, зовсім неспосібних до війска. Разом отже число убитих жовнїрів і калїк в російській армії виносило за рік 1915 поверх 3,400.000.

До повисше наведеного числа треба ще дочислити страти Москалів з р. 1914. Після французької часописи „Матен" страти в російській армії виносили від початку війни до 2-го грудня 1914 р. 1,650.000 в убитих і ранених. Беручи тут знова за підставу повисше приняте відношенє, то з того числа припадає на убитих 350.000 а на ранених 1,300.000, між тими 260.000 до війни зовсім неспосібних калїк.

Число Москалів, які находять ся в німецькім і австрійськім полонї, виносить 1,500.000 (в Німеччині 1,100.000, в Австрії 400.000).

Загальне зіставленє страт від початку війни по конець 1915 року виказує округло:

убитих жовнїрів	2,202.000
убитих офіцирів	126.000
калїк-жовнїрів	1,474.000
калїк-офіцирів	125.000
полонених	1,500.000
Разом	5,427.000

Коли ще дочислить ся страти в російській армії, спричинені ріжними недугами, то загальне число страт ще значно побільшить ся.

Отсї великі страти є причиною, що російська армія не є всилї перевести тепер жадних воєнних операцій на більші розміри. Про наступ не може бути й мови.

В АНҐЛІЇ:

ДАЛЬШИХ 4 ПРОВІДНИКІВ ПОВСТАНЦІВ РОЗСТРІЛЯНО.

ЛОНДОН, 6. мая. — Вчера рано розстріляно дальших чотирох провідників повстанців, а іменно: Вілліяма Пірса, брата провізоричного президента Ірляндії, Джозефа Планкета, Едварда Дели і Михаїла О'Генрагена. Всі чотири були підписані під реклямацією, в якій взивали своїх братів до боротьби з Англією.

Ходить чутка, що Джеймса Каноли, головного команданта ірляндської армії, ще не розстріляно, а то з тої причини, що він дуже тяжко ранений. Однак не улягає сумнївови, що на случай, коли не помре від ран, буде розстріляний, як і його товариші.

Инших 17 повстанців, яких воєнний суд засудив на кару смерти, головний командант помилував, переміняючи кару смерти на 10-лїтну вязницю.

ДЖОЗЕФ ПЛАНКЕТ ВЗЯВ ШЛЮБ В ГОДИНУ ПЕРЕД РОЗСТРІЛЯНЄМ.

ДУБЛИН, 6. мая. — Джозеф Планкет, один із провідників ірляндських повстанців, взяв шлюб в годину перед своїм розстрілянєм. Він одружив ся зі сестрою Томи Мек Дона, який один із перших зістав страчений також через розстрілянє.

АНҐЛЇЯ САМА СПРИЧИНИЛА РЕВОЛЮЦІЮ В ІРЛЯНДІЇ.

НЮ ЙОРК, 6. мая. — Роберт Е. Форд, редактор часописи „Айріш Ворлд", вислав вчера до секретаря для заграничних справ Ленсінґа телєґраму, в якій подав причини, котрі довели до повстаня в Ірляндії. Форд одержав дотичні вісти впрост з Ірляндії.

Головною причиною революції було те, що анґлійське правительство рішило зовсім розоружити Ірляндців. Іменно, військові власти одержали були 19-го цьвітня приказ розоружити ірляндських добровольців. Анґлійські власти виготовили навіть накази арештувати всіх провідників орґанізації „Сін Фейн" і екзекутиву орґанізації ірляндських добровольців. Крім того був виданий вже наказ заняти всі будинки, в яких повисше наведені орґанізації мали свої головні кватири.

Форд наводить уступи з ірляндсько-протестантських часописий на доказ, що анґлійське правительство робило стараня, щоби викликати заворушенє і відтак на підставі того перевести розоруженє ірляндських добровольців і арештованє ірляндських провідників.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І НІМЕЧЧИНА:

ВІЛСОН ПРИГОТОВЛЯЄ НОВУ НОТУ ДО НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНҐТОН, 7. мая. — Президент Вілсон рішив ся нині вислати нову ноту до Німеччини. Вона має відійти в понеділок, а найдальше у второк. Нота буде коротка і в острім тоні написана. Головні точки, порушені в отсїй ноті, будуть слїдуючі:

1. Злучені Держави годять ся на уступства Німеччини щодо веденя війни на мори при помочи підводних лодок.

2. Злучені Держави відкидають жаданя Німеччини, а іменно, щоби Злучені Держави домагали ся уступок від Анґлії.

Повний зміст нової ноти буде оголошений по відісланю її до Берлїна.

—o—

ПАПА ПРОСИТЬ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ О ПОСЕРЕДНИЦТВО В СПРАВІ МИРА.

ВАШИНҐТОН, 7. мая. — Просьба *папи до президента Злучених Держав* о посередництво в справі мира вказує на те, що між німецьким цїсарем і папою прийшло вже до порозуміня в справі мира. Виходить іменно, що німецький цїсар заявив готовість до мирових переговорів.

Кардинал Джеймс Ґібонс (з Балтімор) заявив нинї, що він має певні вісти про переговори німецького цїсаря з папою. Він висказав надію, що сї переговори принесуть добрий успіх.

У просьбі папи до президента Вілсона є бесїда про загальний мир та про те, що Злучені Держави мають тепер добру нагоду, щоби положити війні конець. Особлившу вагу кладе папа на конечність удержаня приязних зносин між Злученими Державами і Німеччиною.

Головною цїлию сеї просьби має бути пізнанє поглядів і намірів Злучених Держав щодо мира, бо надіють ся, що президент Вілсон дасть на се обширнїйшу відповідь.

Дальше звертаєть ся в тім письмі увагу президента на те, що Злучені Держави мають великий вплив на Анґлію і її союзників, підчас коли знова католицька церква тїшить ся поважанєм в Німеччині і Австрії.

Після гадки кардинала Ґібонса президент Злучених Держав і папа надають ся найлїпше на мирових судиїв, бо один є репрезентантом великої держави, другий головою найсильнїйшої церковної орґанізації.

СМЕРТЬ ГАЛИЦЬКОГО НАМІСНИКА КОЛЯРДА.

В суботу дня 8. цьвітня с. р. помер на удар серцевий в Бялій, де тепер пробуває галицьке намісництво, намісник Галичини ґенерал піхоти Герман фон Колярд в 59 році житя.

Хто буде намісником Галичини, про се крім ріжних добровільних здогадів нічого не знати. На шпальтах ріжних дневників і в ріжних розмовах появили ся імена австро-угорського посла в Софії гр. Тарновського, бувшого намісника Бобжинського, ґен.-губернатора австрійської окупації Польського Королївства Діллєра, ґен. Тадея Розвадовського, ґен. Петрашкевича й инших. Очевидно, що не можна навіть сказати, чи власне між сими іменами знаходить ся кандидат. Певним видаєть ся тільки се, що намісник буде іменований з військових кругів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

УГОДА МАЙНЕРІВ З КОМПАНЇСТАМИ.

Переговори між представителями майнерів, які працюють в копальнях твердого угля в Пенсильвенії (дистрикт 1, 7 і 9), і між представителями властителів сих копалень вели ся більше ніж місяць і покінчили ся щойно 1. мая. Нарешті виготовлено і підписано обома переговорюючими сторонами відповідний контракт, який дня 4. мая потвердила три-дистриктова конвенція майнерських делєґатів в Патевіл, Па. Через підписанє і ратифікованє сеї угоди ухилено великанський майнерський страйк, в якім взяло би було участь кругло 175.000 людий.

Заключена угода обіймає 8 головних точок і обовязує обі сторони на час чотирох років, від 31. марта 1916 до 31. марта 1920 р. Зі сторони компанїстів підписали контракт: С. Д. Варрінер, В. Дж. Річардс, М. Віллямс і В. Л. Коннел; зі сторони майнерів: Джан П. Гвайт (президент майнерської юнії), Джеймс С. Матюс (предсїдатель дистрикту ч. 9) і Томас Кенеди (предсїдатель дистрикту ч. 7).

На конвенції в Патевіл було значне число делєґатів, які противили ся заключеній угоді і домагали ся висланя її до поодиноких льокальних відділів в цїли голосованя через „референдум". Сьому внесеню спротивив ся рішучо президент Гвайт, котрий наставав на те, що конвенція має обовязок або приняти новий контракт або його відкинути, але не висилати до голосованя по відділах. Деякі делєґати були невдоволені з того, що угоду заключено аж на протяг чотирох років, а не двох. Сим делєґатам пояснено, що чотиролїтна угода вийде якраз на користь майнерам, бо коли би в тім часї лучив ся занепад промислу, то компанїсти, звязані контрактом, не зможуть знизити платнї своїм робітникам. По довгій дискусії приступлено до поіменного голосованя. За принятєм угоди голосувало 407 делєґатів, а проти сього 117. Коли голосованє переведено на підставі того, скільки голосів мав кождий делєґат, показало ся, що за угодою віддано 581 голосів, а проти неї 206. Приняту угоду підписали впослїдне на засїданю у Філядельфії дня 5. мая представителї майнерів і компанїстів.

Найважнїйші користи для майнерів з сеї нової угоди є отсї: 1. Контрактові майнери і робітники акордові дістають підвишку платнї о 7 процент. 2. Всїм денним робітникам підвисшуєть ся платню о 3 процент, а крім того зменьшуєть ся їм день праці з девяти на вісїм годин. 3. Властителї копалень годять ся признати юнію, але не годять ся замикати копалень перед неюнійними робітниками і не годять ся колєктувати з платнї майнерів юнійні вкладки. 4. Мировий суд, який доси полагоджував непорозуміня між майнерами і компанїстами, мусить від тепер видавати рішенє у всякій справі в протягу 60 днів. Робітники, працюючі при видобуваню угля машинами, мають побирати, відповідно до затрудненя, платню не меньшу як $3.30, $2.70 і $2.34 денно. Теперішнї цїни стрільного пороху і майнерських приборів остають такісамі через цїлий час заключеної угоди. Остання (осьма) точка контракту говорить, що жадна із законтрактованих сторін не сьміє дати почину або заохоти до ухваленя такого закона, котрий у якийнебудь спосіб впливав би на зобовязаня сього контракту або загрожував якунебудь із його умов.

Майнери кажуть, що підвисшка платнї виносить властиво 15½ процент, а се з тої причини, що дотеперішний 9-годинний день праці замінено на 8-годинний.

Президент майнерської юнії Гвайт заявив, що теперішний контракт є найлїпший із всїх попередних, а одержанє 8-годинного дня праці — се найважнїйший здобуток, про який майнери мріли за останних 48 лїт.

Підвисшенє платнї майнерам буде коштувати компанїстів за 4 роки яких $9,000,000.

ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Воєнні шкоди в будівлях у Галичині.

Галицьке намісництво зібрало статистику з 59 повітів і обчислило шкоди наслїдком знищеня будинків підчас війни. Після сього обчисленя, яке не обіймає повітів занятих ще доси Москалями, спалено або зруйновано 64.040 домів і 113.324 господарських будинків в 1.267 сїльських громадах і в 110 містах та місточках. Наслїдком сього зістало без даху 58.225 родин. Найгірше знищені отсї повіти:

1. **Перемишль.** В тім повіті знищено в 58 селах і в 1 містї 7.246 хат і 14.791 господарських будинків; родин без даху остало 5.319.

2. **Ярослав.** В 27 сїльських громадах і в 3 містах знищено 5.453 мешкань і 10.579 господарських будинків; родин без даху є 4.196.

3. **Нїско.** В 13 селах і в 3 місточках зруйновано 3.011 домів і 4.363 господарських будинків. Число потерпівших родин виносить 4.196.

Сї три повіти лежать по обох сторонах ріки Сяну, де відбули ся найзавзятійші битви.

Понад 2.000 родин без даху находить ся в отсих повітах: **Перемишляни, Камінна струмилова і Чесанів.** Від 1.000 до 2.000 бездомних родин є в повітах: **Богородчани, Бережани, Дрогобич, Горлиці, Мостиска, Рогатин, Сянік, Сокаль, Старий Самбір, Тарнобжеґ, Турка і Жовква.** Понад 500 бездомних родин є в повітах: **Бібрка, Домброва, Городок ягайлонський, Ясло, Яворів, Коломия, Краків, Кросно, Лїско, Мелєц, Надвірна, Підгайцї, Рава руська, Рудки, Сколє, Снятин, Станиславів, Стрий, Тарнів, Товмач і Жидачів.** Меньше ніж 500 родин без даху є в повітах: **Бохня, Бжеско, Бжозів, Добромиль, Грибів, Лїманова, Львів, Ланцут, Печенїжин, Пільзно, Пшеворск, Ропчицї, Ряшів, Самбір, Стрижів і Величка.**

Щоб дати захист бездомним родинам, зарядило правительство від 15. надолиста 1915 року будову 458 бараків і 2.500 хат, а крім сього направлено 12.059 домів. В бараках приміщено 3.467 родин, в тимчасових хатах 5.323 родин, в направлених домах 16.769 родин, в наймлених будівлях 29.059 родин, а в опорожнених чужих домах 3.607 родин — головно у східних повітах. Кромі того почало ся вже плянове відбудовуванє господарств і у східних повітах, при чім — як довідуємо ся з приватних листів, писаних до Америки — Поляків знова висше цїнить ся від Українцїв і їм будують скорше доми ніж Українцям. Навіть тут галицьке намісництво не може бути справедливе!

З Підгаєччини.

Місто Підгайцї, хоч лежить вже шість місяців на боєвій лїнії, не є знищене, але дасть ся відчувати недостача муки і палива. Всї фільварки над Стрипою зникли, а також щезли і цїлі села в тій околици. Тисячі морґів землї аж до Серету лежать без засіву, а на них окопи. З цїлого повіту забрали Москалї дзвони ще минулого лїта, а також позабирали всї мідяні предмети; навіть мосяжні клямки і гвоздї — все те повиривали і повивозили зі собою. Коли цофали ся, попалили збіжа на полях та понищили лїси. Загалом ся часть Поділя є найнещасливійша, хоч би лише тому, що вже три чверти року стоїть там велика скількість війска.

Болшівцї.

Місточко Болшівцї коло Галича впало жертвою рабунку і знищеня підчас наїзду Москалів. Мешканцїв били і переслїдували наїзники немилосерно. Найбільше потерпіли Жиди, котрі ще доси не можуть опамятати ся з переполоху. Ринок є на-пів спалений; ратуш лишив ся. Богато мешканцїв забрали Москалї зі собою.

СЛЇПІ І ПРОЗРІЛІ.

Під заголовком „Слѣпые и прозрѣвшіе" подала „Рѣчь" у ч. 50 з 20. лютого статю „Южанина", з якою в головних основах познакомлюємо отсе наших читачів.

Останні днї принесли ряд нових, дуже характеристичних фактів з громадянського житя України, що заслугували-б на поважну увагу з боку кругів, заінтересованих українським питанєм, а між ними, думаємо, також з боку поступової більшости нашого народного представництва.

Недавно тому на зборах золотоноського й лубенського земства полтавської ґубернії піднято й корисно порішено питанє про необхідність завести в місцевих народних школах навчанє в українській мові, бо се одинокий спосіб піднести культурний і економічний рівень країни. На днях піднесено те саме питанє, тільки в значно ширшім розмірі, на чергових зборах полтавського ґубернського земства і, що найцікавійше, підніс се питанє не „революціонер", не „мазепинець", а гласний-депутат М. Коваленко, що сидить на правих лавках у полтавськім земстві та Державній Думі. Мотивуючи свій незвичайний виступ в обороні прав української мови, зложив Коваленко перед земськими гласними свого рода сповідь, яку наводить „Рѣчь" за „Южн-им Кра-ем".

У своїм мотивованю зробив Коваленко два застереженя. В першім зазначив між иншим, що при розглядї піднесеного питаня треба виключити всяку полїтику, а розбирати справу тільки з педаґоґічного й культурного становища. „Моє друге застереженє — говорив М. Коваленко — ось у чім. Був час, коли я відносив ся неґативно до заведеня української мови до початкової школи, але тепер мої погляди дещо змінили ся, почасти з тільки що наведених мотивів, почасти з инших причин. Ви приложили богато праці до збираня українських орнаментів; ви енерґічно відкопували памятники давної народної творчости; ви з'орґанізували цїлу сітку шкіл дрібного промислу, в яких населенє вчить ся робити ріжні вироби в українськім стилю; ви вибудували вкінци будинок, котрим усї одушевляють ся, в давнім українськім стилю; ви заснували музей, котрий займає перше місце серед провінціяльних інституцій того рода та в котрім є безліч виробів в українськім стилю. А чейже всї ті предмети, на які ви звернули стільки уваги, се тільки зверхні прояви народного духа. Так, невже ж ми не присьвятимо бодай стільки уваги тому, що творить істоту народної душі та що висловлене в мові? Що торкаєть ся мене, я не міг зупинити ся на половинї дороги і, коли й змінив я свої погляди на ролю української мови в нашій школї, то тут винні в значній мірі ви, панове".

І дійсно в дальшім представленю своїх нинїшних поглядів на українське питанє Коваленко не зупинив ся на половинї дороги, а дуже докладно розвинув ряд поглядів, що переконуючо доказують необхідність не тільки навчаня в українській мові бодай протягом двох перших лїт народної школи, але й викладаня української мови яко предмету в середних наукових заведенях і заснованя катедр українознавства на унїверситетах. Вкінци підчеркнув Коваленко тяжке положенє депутатів Державної Думи, уроженцїв України, котрі при дискусіях про українське питанє приневолені мовчати, не маючи від своїх виборцїв відповідних директив. Таких директив і дожидав бесїдник від ухвали полтавського земства в справі питаня про українські підручники в народній школї.

Заява Коваленка, ще рік тому неможлива в устах людини його переконань, не стрінула на земських зборах опозиції щодо своєї істоти й се треба вважати так само дивним явищем, як і самий факт промови правого депутата в обороні української шкільної науки. Одначе земські збори показали ся всетаки меньше рішучими ніж Коваленко, та в своїй ухвалї, хоч і незначною більшостю, признали широке поставленє питаня не на часї й ухвалили „зупинити ся на половинї дороги", поручивши управі виробити для народної школи полтавської ґубернії підручники мішаного типу: в московській мові, але з поясненями по українськи та з прикладами з ориґінального тексту українських письменників...

Зроблено дуже малий ступінь, але в потрібнім напрямі і, що найважнїйше, зробили його місцеві люди, близкі до народу та його потреб, передумавши питанє в його цїлій широтї і на основі важких арґументів, представлених компетентними в шкільній справі особами. Що-ж стало ся далї? А далї вже пійшли найзвичайнїйші факти російської дійсности: ухвалу ґубернського земства, як і попередні ухвали двох повітових земств, скасувала відповідна власть на сїй основі, що земство в данім разі вийшло поза межі його компетенції. Удержувати народні школи земство може, видавати на них народні гроші повинно, контролювати стан шкільної справи — має право та має до розпорядимости для сього законні орґани, але дискутувати над поправою системи навчаня при помочи рідної мови учеників земство не має права...

Другий великий факт громадянського житя зайшов у Катеринославі: ухвалою ґубернського „присутствія" замкнено на все місцеву українську орґанізацію „Просьвіта", останнє з просьвітних товариств, що повстали в періодї 1905—1906 рр. на території України. Більше ніж 10 лїт працювала катеринославська „Просьвіта" на очах адмінїстрації, витворивши собі честь і славу своїм культурним впливом серед місцевого культурного селянства; філії, відкриті „Просьвітою" по селах, грали ролю народних домів і яко такі служили для сїльського населеня центром культурних розривок і духового житя, позбавленє котрого оставить у місцевій селянській обиходцї велику й небезпечну пустку. Що її може виповнити пиянство й газард, се очевидно не лякає нїкого: що-ж, — тодї пороблять відповідні міри... Яка дійсна причина замкненя „Просьвіти", трудно сказати, — а зверхною причиною, як говорять, був один старий документ, вивезений відповідними властями зі Львова, а саме — підписаний деякими членами „Просьвіти" пять лїт тому назад привіт українському парляментарному клюбови в Відни з приводу більшої енерґії клюбу в боротьбі за український унїверситет у Львові. Де-ж властиво тут вина? Те, що звернули ся до віденського парляментарного клюбу тодї, коли ще не було війни з Австрією, ледви чи більше злочинне від того, що відомі лїдери звернули ся до нїмецького цїсаря. Може було злочином спочувати заснованю українського унїверситету? Але чейже ходило про унїверситет у Львові, на австрійській території, — а в відносинах до чужих держав, думаємо, повна воля виявляти навіть найсвавільнїйші бажаня. Але колиб і дійсно документ, добутий катеринославською адмінїстрацією, мав злочинний характер, то відси простий висновок, — що ті, котрі підписали ся під ним, підлягають законній відповідальности. Замісць того винонником роблять цїле товариство „Просьвіта", в його цїлости, яка й караєть ся остро, та ледви чи справедливо.

Наш показчик ще не вичерпаний. Протягом останних днів вийшов розпорядок закрити „на цїлий час воєнного стану" видаванє в Одесї українського місячника „Основа"; успіло вийти три книжки журнала, але його дальшому істнованю рішено положити кінець... може для наглядної ілюстрації одного з пунктів програми поступового бльоку...

Таким робом перед нами два цікаві явища, звязані з українським питанєм: давнїйші антаґонїсти українства з громадянських кругів прозрівають і виступають в обороні його змагань, а тимчасом офіціяльні круги подавному вперто воюють з українським громадянством, нищачи всї парістки української національної культури. Сподїваємо ся, що Державна Дума заінтересуєть ся перечисленими фактами та попробує переконати правительство про необхідність змінити нарештї сей дивний і зовсім недержавний погляд на українське питанє.

(Вістник Союза визволеня України).

УСЬМІХНИ СЯ, МАЮ!

Місяцю весняний,
Пречудовий маю,
Усьміхни ся на Вкраїні,
Я тебе благаю.

По всїй Америцї
Тебе величають
І цьвіти по парках
Гарно ся всьміхають.

На Вкраїні цьвіти
Вянуть, усихають;
Таку там маївку
Сиротята мають.

Не про тії цьвіти
Так тужу й марнію,
А про сиротята
Сную тужну мрію.

Радуй там героїв
По ночи й по днинї;
Вони здобувають
Волю Українї.

Сиротам присьвічуй,
Що без мами плачуть,
Най видно їм буде,
Най сьвіт хоч побачуть.

Місяцю весняний,
Пречудовий маю,
Звесели Вкраїну,
Я тебе благаю.

Василь Татарин.

Шікаґо, Ілл., 3. мая 1916.

Др. Осип Назарук.

ДЕ СТОЯВ КІШ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦЇВ.

На вступі треба пояснити значінє слова „Кіш"*), тим більше, що є три на перший погляд подібні змістом слова: 1) кіш, 2) табор, 3) обоз. Сї слова означають цїлком ріжні річи. І так: „обоз" се трен, то значить: вози наладовані передівсїм харчем, котрі їдуть за війском. Обоз є двоякий: такий, що їздить безпосередно за відділом війска, котре бере участь у боях („боєвий обоз", по нїмецьки „Ґефехтстрен") і дальний обоз, званий по нїмецьки „Провіянттрен"; з нього боєвий обоз бере потрібні річи, головно харч (провіянт) і підвозить близше боєвої лїнії. Слово „табор" має також два значіня: в першій мірі відносить ся воно до боєвого війска, котре розложить ся на якімсь місци. І так говорять нпр. „табор Укр. Січових Стрільцїв у лїсї над Золотою Липою", або в поли над Стрипою. Опісля відносить ся слово „табор" до всякого війска, що десь розложить ся. Навіть обоз стає табором. — Слово „кіш" означає вже тривалїйше понятє. І кіш може станути „табором", і кіш має свій „обоз". Але кіш се немов серце Січового Війска: до коша ідуть на спочинок утомлені і хорі Стрільцї, з коша приходить поміч тим, що бють ся в поли, в коші є ріжні канцелярії з великими і малими книгами, в котрих ведеть ся спис усїх Стрільцїв, ріжні маґазини, бібліотека, читальня, навіть ґімназія, де вчать латини і греки тих Стрільцїв, що покинули школу, аби пристати до Українського Січового Війска.

Тут подаю коротеньку історію Коша Укр. Січового Війска:

Українські Січові Стрільцї станули кошем перший раз на угорській Українї і то на границї української національної території (землї), в селах Горонда і Страбичево, віддалених о 14 кільометрів на полудневий захід від міста Мукачева. Села ті положені по обох сторонах зелїзничого шляху. Зелїзничий дворець знаходить ся меньше-більше по серединї між обома селами, але від сторони Страбичева. Населенє в обох тих селах чисто українське. В обох є церкви; в Страбичеві красна церква. Села ті становлять окремі парохії. В обох селах є школи: в Горондї дві, в Страбичеві чотири. Дїтий беруть до школи вже по третім роцї житя і дають їм там і харч і одіж. Рідної мови вчить сьвященик у Страбичеві тільки раз на тиждень в суботу.

Ті школи мадярські, і навіть дїточі гри відбувають ся в них по мадярськи. Люди говорять в обох селах виключно по українськи, тільки війти (війт називаєть ся там з мадярська „бирів") говорять часом зі сьвящениками по мадярськи. Села ті середно заможні; Страбичево богатше. Господарка в них носить недбала; уживають там ще старих плугів і переважно деревляних возів, до котрих запрягають довгорогих волів. —В строю видно вже мадярський вплив. В хатах нема печий, тільки спіжеві малі печі (звані з нїмецька „шпаргітами"); великі печі до печеня хлїба знаходять ся в сїнях. Є також цїлком окремо на дворі будовані печі, округлі, около 1½ метра заввишки. Вони приміщені на подвірю, звичайно коло колодязів. Хлїб печуть там величезний, округлої форми. Звичайно є в домі по дві комнати, крім кухнї, одначе другої комнати не уживають на мешканє, тільки яко комори. В хатах можна ще зустріти старі образи, мальовані на дереві, з старо-церковними підписами. Новійші образи вже мадярської продукції та з мадярськими підписами. З домашної зьвірини найбільше є безрог. Вони кучеряві. Їх дуже рано виганяють на пасовиска. Як пастух затрубить, то кожда ґаздиня виганяє свої безроги і вони самі прилучають ся бігцем до отари. Овець там дуже мало, а як є, то виключно білі. Вже значно більше рогатої худоби. До поживи уживають тамошні люди найбільше „крумплїв" (бульб) і „киндиричного (кукурузяного) хлїба. Уживають також молока, але мяса у них не видно. З характеристичних страв треба назвати фасолю, варену з капустою і молоком. — Жиють між собою переважно в згодї, тільки „палїнка" (горівка) заколочує спокій не тільки в недїлї і сьвята, але також в буднї днї. Впивши ся, співають галасливі мадярські пісні; тільки женщини співають ще по українськи. Вигляд тамошних людий сильно пригноблений, хоч їх матеріяльне положенє на загал не зле. Причини сього пригнобленя будуть правдоподібно: алькоголь і мадярський режім. Національна сьвідомість у них є, але слаба. Деколи чути нарікання на чужу школу, особливо між жіноцтвом*). Нарід в обох селах побожний і пильно ходить до церкви. Молитвенники мають переважно друковані латинкою, одначе в старославянській мові. Вже рідко лучають ся наші старі молитвослови. Календарі мають друковані в Ужгородї в українській мові, тамошним діялєктом. Їх редактор — крилошанин Волошин. В тих календарях стрічають ся навіть поезії Шевченка, Франка і т. п. На жаль, молодше поколїнє вже не вміє читати по нашому. — В судах і публичних урядах мусять говорити по мадярськи. Мущини знають вже ту мову, але женщини часто журять ся, коли треба йти до суду, як вони там говорити-муть. Жидів в обох селах не богато; занимають ся вони шинкарством і торговлею та визначають ся великою заможностю. Крім того кождий з них має власну господарку.

Стрільцї прийшли до тих сел з 5. на 6. вересня 1914 р. о год. ½1. в ночи з Мукачева в силї двох і пів куренів. На дворі вже було зимно, але погода була гарна і дороги порошні. Ніч була гарна, місячна. Один курінь закватирував ся в Страбичеві, другий і пів третого в Горондї. За Страбичевом під лїсом була стрільниця для цїлого коша. Вправи відбували окремо, але перегляд знов відбував ся разом. Населенє відносило ся до Стрільцїв не байдуже. При закупнах засобів поживи не здирали їх, а навіть добровільно гостили. Згодом відносини стали такі, що при відїздї жіноцтво плакало за Стрільцями, кажучи: „Ми ще не бачили свого війска". Коли хто зі Стрільцїв по виїздї відтам припадком навідував ся в ті села, то селяни радо гостили, чим мали найлїпшим. Між тамошним дівоцтвом і Стрільцями навязано богато сердечних взаємин. Молодїж і дїти переняли від Стрільцїв богато національних пісень і радо їх співали, особливо: „Гей там на горі Січ іде". Хлопцї переняли також українську стрілецьку команду. Ніяких українських часописий Стрільцї їм не дали, бо тодї ще не було. Щойно в жовтни прийшло 1. число „Вістника Союза визволеня України", але се не був популярний орґан. Дещо українських книжок пішло між нарід. Стрільцї мали там власну читальню, в котрій відбували ся також виклади. Душею того руху були: пок. Василь Данилович, Корнило Заклинський, Кость Танчаковський і один буковинський Стрілець. Від військових властий отримала стрілецька

*) Слово „кіш" старого походженя; воно приходить у старих козацьких піснях, а першим отаманом українського коша на Запорожу був український князь Дмитро Вишневецький, що виступав коло 1550 р. Невиключена річ, що свої коші мали вже наші шибайголови, відомі з літописий під іменем „берладників та галицьких виговців", котрі вже в 12. столїтю товкли ся над нижним Дністром і Дунаєм. В австрійськім війську „кадра" пригадує значінє теперішнього коша. Однакє давний запорожський кіш мав значінє столицї нашої козацької републики.

*) Нпр.: Одна селянка виразно заявила: „Не дам своєї дочки до мадярської школи!"

команда приказ, не допускати Стрільців до ніякої аґітації між тамошним населенєм. Сей приказ був наслідком доносу, немов би Стрільці ширили москвофільську аґітацію. На якій основі прийшов хтось до сего висновку, невідомо. Говорили загально, що се діло сьвященика з Горонди. Але він жив у добрих зносинах зі старшиною Стрільців і навіть виголосив бесіду в народній мові на похороні одного зі Стрільців, настроєну на дуже патріотичну нуту. Отож можливо, що се діло місцевого нотаря.

В церкві в Горонді співали наші Стрільці (а саме т. зв. „безсмертна чета з Перемишля) співану Службу Божу, читали „Апостола" і „Вірую", чим нарід був дуже одушевлений. В стра[illegible]ській церкві співав хор, зложений з учеників українських ґімназій у Рогатині та Тернополі й ґімназії в Золочеві. Дириґував укінчений семинарист з Тернополя, Стрілець Микола Луцький. За весь час побуту Стрільців у тих селах чути було український спів і граннє на музичних інструментах.

ЗРАДЛИВА НАДІЯ.

Не хочу надії задармо любити;
Надія потрафить кождого здурити.
Хто жиє на сьвіті, кождий тоє знає:
Надія без праці як стій ошукає.

Забаг цар Никола розбити Австрію
І на чужу поміч покладав надію,
А в себе нічого, бідняга, не має,
Лиш тюрем без ліку — він в них ся кохає.

Завела надія, цар нині сумує,
Непослушна дума людий му бунтує.
Думу розганяє, й то не помагає,
Нарід нині волї сам ся домагає.

І ми Українцї добре памятаймо:
На волю без праці надії не маймо!
До злуки, до праці ставаймо від нині;
Силою здобудем волю Україні.

Не схочем робити, лиш надію мати,
Як коні на сонци головов махати —
Чужі не дадуть нам нашу сьвяту волю,
Бо на сьвіті сила й злука грає ролю.

Василь Татарин.

Шікаґо, Ілл., 30 цьвітня 1916.

ВОЄННІ ЦІЛИ РОСІЇ.

На засіданю російської державної думи дня 14. (старого стилю) марта б. р. вела ся оживлена дебата над деякими пекучими питанями біжучої полїтики. Між иншими обговорювано справу переслїдуваня Вірмен зі сторони турецького правительства, яких Росія повинна взяти в оборону. При сїй нагоді обговорювали посли заграничну полїтику Росії. Згадувано між иншим таке, що Росія не повинна жалувати гроший на заграничну політику під теперішну пору. „Там, де не дасть ся приєднати союзників простим способом, треба ужити блискучого золота, як се зробила Німеччина в Болгарії" — сказав один з послів.

При сїй нагоді виголосив довшу промову посол з крайної правиці Марков (його називають Марков ч. 2., бо в російській думі є 2 посли того самого імени). Посол Марков зажадав від міністерства заграничних справ, щоби воно ясно поставило до своїх союзників (Анґлії, Франції, Італії і других) запит, чи сї союзники годять ся на признанє Росії земель, яких набутє є конечне для розвою Росії. А саме Росії належить ся:

1. **Повне і безуслівне володїнє морськими проливами, які ведуть до Середземного моря. Росія мусить мати сї проливи, бо сього вимагає її державний інтерес. У звязи з проливами стоїть признанє Росії Царгорода, Адріянополя і півострова Ґаліполї.**

2. **Прилученє Галичини, Буковини і угорської Руси.**

3. **Прилученє Вірменії з містом Трапезунтом і північної Персії.**

4. **Спільнє володїнє св. Землею разом з иншими союзниками.**

При кінци запитав посол Марков міністра заграничних справ, Сазонова, чому він не оголосить в Росії отсього договору зі союзниками, коли його вже оголошено в Анґлії. Міністер відповів коротко, що в Анґлії не оголошено сього договору, одначе не сказав нічого більше. З того виходило би, що Росія дійсно має такі пляни, про які говорив Марков.

ДОЛЯ МОРЯКІВ НА ЛЕДОВІМ МОРЮ.

Дня 1. мая прибув до Галіфаксу в Канаді корабель „Белявенчур" з Архангельска, який привіз цікаву вість про залогу британського корабля „Суфольк". Корабель „Суфольк" виїхав ще в падолисті 1915 року з воєнними матеріялами до Росії через Архангельск і загинув. Щойно перед місяцем один Фінляндець, який уратував ся з того корабля, оповів капітанови „Белявенчура" такі дива:

Коли настав перший мороз, корабель „Суфольк" находив ся на Білім морю. Вода замерзла довкола і корабель не міг рушити ся. Моряки, яких було 27, сьміяли ся з того, бо надіяли ся, що російські кораблї, призначені до ломаня леду, промостять їм незабаром дорогу. Але пізнійше показало ся, що се не жарт. Ніхто не спішив їм з помочию, їсти не було що, ба навіть не було чим опалювати корабля. Настали страшні морози. Деякі моряки попадали в божевілє з болю і терпіня, а капітан, не могучи дивити ся на муки своїх людий, застрілив ся. Остало ся ще десять людий. Вони рішили ся йти пішки до незвісного берега. Але по дорозї напала їх така сніговиця, що десять людий не могли разом держати ся. Лише трох ще йшло разом. По довгих днях блуканини знайшла їх залога корабля „Белявенчур" і взяла їх до себе на поклад. Але лиш один з них, російський Фінляндець, міг розповісти все. Два другі збожеволіли. Капітан корабля „Белявенчур" вислав свою залогу шукати за тими 7 людьми, що відбили ся підчас сніговиці, але не знайдено навіть слїду з них. Видко, всї згинули.

ДВОЛИЧНІСТЬ.

Як звісно, великий князь Микола Миколаєвич видав був на початку війни відозву до Поляків, в якій обіцював їм автономію Польського Королївства. Ся відозва наробила великого шуму між усіми Поляками і значна частина польської суспільности повірила сим запевненям великого князя. Тимчасом польська ґазета, що виходить по анґлійськи в Лондонї, „The Polish Tribune", доносить в ч. 12. таке:

Російський міністер внутрішних справ М. Маклаков видав отсей довірочний обіжник до підчинених собі властий:

„Що тикаєть ся маніфесту великого князя Миколи Миколаєвича щодо питаня, яке предложено менї, чи се має відносити ся до населеня в Привислянськім Краю, повідомляю отсим панів ґубернаторів, що **сей маніфест не відносить ся до Привислянського Краю** (Польського Королївства), але до польських земель, які не належать до російської держави, а які великий князь Микола Миколаєвич має здобути підчас воєнних операцій. Як довго се не наступить, не має нїщо змінити ся в полїтичнім устрою в Привислянськім Краю; лише у відношеню до польського населеня належить примінювати з найбільшою лагідностию ті розпорядженя, які були давнїйше видані".

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СЬВЯТО В ТЕЙЛОР, ПА.

(Допись).

Заходом „Української Робітничої Громади в Тейлор, Па., відбув ся 29. цьвітня с. р. концерт в честь Тараса Шевченка.

Відчит про житє Шевченка і про його заслуги для українського народа виголосив п. Евген Якубович, тутешний учитель і діріґент хору.

Хор мужеський „Укр. Роб. Громади" відспівав слїдуючі пісні: Д. Січинський-В. Лебедова: „Січ в поході", — М. Лисенко: „Ой летіла горлиця" і „Та туман яром котить ся", а хор мішаний відспівав: Я. Галь: „Чайка", Й. Кишакевич: „Не плакати нам" і С. Людкевич-Шевченко: „Чорна ріля із'орана".

Панна Анна Гналь відспівала сольо О. Нижанковського: „О, не забудь!" при супроводї фортепяну, виконанім панною Антосею Ковбасюк.

Хлопець Йосиф Витрвал відіграв соля скрипкові при супроводі фортепяну, виконанім п-ною А. Ковбасюк: Д. Січинський: „Взяв би я бандуру" і Е. Якубович: „Ходім, хлопці".

Декламації виголосили слїдуючі: Панна Анна Головчак: Т. Шевченко: „До Основяненка", панна Ольга Головчак: Т. Шевченко: „Розрита могила", панна Зофія Бойко: Т. Шевченко: „На Великдень", пані Олеся Витрвал: Очко: „На Україні" і п. Кость Сенюк: Т. Шевченко: „Гамалія".

При кінци відіграли „Прольоґ" Івана Франка: п-на Ол. Головчак, п. Ол. Цюрка і п. Д. Кухарський.

Піснею „Ще не вмерла Україна" закінчено се сьвято.

На сцені висів портрет Тараса Шевченка, удекорований синьо-жовтими лентами.

Кромі Тейлорчан були ще гості зі Скрентон і Олифанту.

Вражінє з концерту виніс кождий вдоволяюче. А коли взяти під увагу, що неповна місяць як зорґанізовано тут хор і школу, то мусимо признати заслугу і умілість учителя п. Е. Якубовича, котрий в протягу пару тижнів з'умів так гарно вишколити своїх співаків і декляматорів.

Гість.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Страйк в Вунсокет, Р. Ай.

П. Йосиф Липський пише: В понеділок дня 1. мая вийшло на страйк з фабрики „Вунсокет Робер Компани" звиш 2.000 людий, упоминаючи ся підвисшеня платнї о 10 процент. Вибраний вчерашним (дня 3. мая) мітінґом комітет ходив до управителя компанії і приніс вістку, що правдоподібно компанія згодить ся на бажанє страйкерів.

Страйк в Джанставн.

Джанставн, Па., 5. мая. — Страйк робітників „Камбрія Стіл Компани" ще доси не покінчений. Компанїсти чекають, аж доки першого кроку в цїли угоди не зроблять страйкери, а страйкери ожидають тогосамого від компанїстів. Головною причиною сього страйку є за довгий час праці. Компанїсти впевняють, що страйк є непорозумінєм зі сторони робітників.

Страйк у скляній фабриці в Блейрсвіл зістав полагоджений і робітники вернули до праці.

Страйк на зелїзници „Делавар і Гудсон".

Ґленс Фолс, Н. Й., 5. мая. — Тут вийшло на страйк 250 секційних робітників зелїзниці „Делавар і Гудсон", домагаючись підвисшеня платнї з $1.85 на $2.00 денно. Доси страйк обняв лише дивізії „Шамплейн" і „Лейк Джордж", але заходить обава, що він розширить ся на цїлу зелїзничу лінїю. Робітники заняті при обслузї льокомотив і зелїзничих возів, які працюють тепер по 10 годин денно, домагають ся 8-годинного дня праці, що компанія має полагодити найдальше до сього вівтірка.

Страйк в Скенектеди.

Скенектеди, Н. Й., 6. мая. — 475 моторменів і кондукторів тутешної трамвасвої компанії вийшли на страйк, домагаючись підвисшеня платнї о 5 центів на годину. Компанія дає лише 2 центи підвишки, а по двох роках ще 1 цента. В містї і на передмістях устав зовсїм трамваєвий рух, а крім того зістала перервана трамваєва комунікація з містами: Олбани, Трой і Саратоґа. 25.000 осіб мусїли йти до своєї роботи пішки.

Страйк в Джерзи Сіти.

З приводу місцевих страйків відбувають ся в ріжних частях міста невеликі заворушеня, за котрими слїдять пильно полісмени, остаючі в службі по 12 годин денно. Під пору є тут ще отсї страйки: „Брейди Брасс Фавндри" 150 людий; „Менґель Бакс Компани" 200 людий; „Раєрсон Стіл Воркс" 30 людий (решта вернули до праці); „Крусібл Стіл Компани" 300 людий; „Лїгай Валей Рейлрод Компани" 500 людий; „Ерб Мануфактюрінґ Компани" 22 людий; „Маґнус Метал Компани" 30 людий. Палячі й инші робітники на суднах зелїзничої компанії „Лїгай Валей" вернули до праці в пятницю рано. Страйк портових робітників на двох доках зелїзничої компанії „Пенсильвенія" полагоджено в четвер. Около 30 машиністів, занятих в „Санітейшен Корпорейшен" вийшли 4. мая на страйк, домагаючи ся скороченя робучого дня і підвисшеня платнї. Сей страйк полагоджено мирним способом в протягу пів години. Завідателї фабрики згодили ся платити робітникам по 45 центів на годину і скоротили день праці з 9 на 8 годин.

Попалений в майнах.

Дня 1. мая зістав покалїчений в Скрентон, Па., молодий майнер Семко Куций при роботі в майнах. „Фаєр" експльодував за вчасно і попалив йому лиця і ліву руку. Попаленого відвезено до Мозес Тейлор шпиталю, де є надія на його вилїченє. Семко Куций походить з Конюх, повіт Бережани. В Скрентон брав живу участь в народній роботі: є членом Читальнї, Аматорського Кружка, товариства „Боян" і „Січи". На 15. мая мав виступати на сцені при драмі „Ой, не ходи Грицю", яку мають тут виставляти при нагоді конвенції Руського Народного Союза. Та сим разом мусить його хто инший заступити. — В. Г.

Експльозія в муніційній фабрицї.

Гарісон, Н. Дж., 6. мая. — В муніційнім департаменті „Крусібл Стіл Компани" наступила експльозія, яка убила одного робітника, а 3 сильно попалила. Убитий робітник називає ся Франц Блїзальдо (мабуть Італїєць). Ранені: Іван Николайчик (смертельно), Йосиф Просацький і Франц Болїнський. Експльозію спричинив Блїзальдо, який — кажуть — вилляв ведро зимної води на розжарений до білости метал.

Подіравлений сотнами куль.

Покіпсі, Н. Й., 6. мая. — На острові „Ванерманс" (на ріцї Гудсон) находить ся державний арсенал. В тім арсеналї є спеціяльно виладжена печ, в якій від часу до часу нищить ся перестарілу амуніцію. До тої роботи призначено нинї Рафаіла Манкуза. Він мав, як се звичайно робить ся, вкладати до печи означену скількість пороху і патронів, аби ті стрільні матеріяли нищили ся по трохи. З невиясненої доси причини приладжена на сю цїль печ вилетіла у воздух, а з нею експльодувала відразу вся призначена на знищенє амуніція. Сотки вибухаючих куль подіравили тіло Манкуза мов решето і, очевидно, убили його на місци. Його помічник є сильно покалїчений і находить ся тепер у шпитали в Колд Спрінґ. Яку шкоду заподіяв сей вибух в арсеналї, — не відомо.

Миротворець Форд буде мати пресовий процес.

Вашінґтон, 6. мая. — Маринарська Лїґа внесла до дистриктового суду скаргу проти звісного фабриканта самоходів в Дітройт, Г. Форда, домагаючи ся від него відшкодованя в сумі $100.000. Обжаловуюча сторона запевняє у своїй скарзї, що Форд в одній зі своїх опублїкованих статий проти мілїтарного приготовленя поповнив пресову обиду (лайбел). Генри Форд, аґітуючи всюди за миром, не жалує на сю цїль своїх гроший, а окрім того пише, де може, ріжнородні статї проти мілїтаризму. В нагороду за се має тепер... пресовий процес.

В погонї за нїмецькими шпіонами.

Ст. Луїс,-Мо., 6. мая. — Вчерашного вечера арештували тут д-ра Альберта Герцоґа з Плейнфілд, Н. Дж., якого підозрівали о те, що приїхав шукати людий до виробу бомб. Нинї він заявив при переслуханю, що з такими ділами не має нічого спільного. По перешуканю його пакунків показало ся, що ті хемікалії, які звернули на нього підозрінє, були звичайними медичними препаратами.

Попав у хоробу цїлованя і опинив ся в тюрмі.

Пассейк, Н. Дж., 6. мая. — Мешканець сього міста, нежонатий, 30-лїтний Джеймс Міген попав у манію цїлованя і опинив ся через свою хоробу в місцевій тюрмі. Він зайшов тихцем у хату Едґара Ватса і без нїякої церемонії обняв та поцїлував сидячу на кріслї женщину, яка була в гостях у Ватсів. Нападена женщина скрикнула і Міген утїк. За хвилю повернув одначе назад і намагав ся поцїлувати господиню дому, яка була тоді хора. Арештований „поцїлуйко" виправдував ся перед полїцією тим, що „дістав ся до невластивого дому". Він думав, що прийшов до своїх приятелїв.

НОВИНКИ.

ВИКИНЕНІ З СЕНАТУ СИЛОЮ.

Порт-о-Прінс, Гаїті, 6. мая. — Члени гаїтського сенату, які намагали ся відбути свої збори помимо заборони віцеадмірала Капертона, команданта тутешного американського війська, зістали нинї розігнані відділом жандармів, якими доводить американський офіцир. Сенатори протестували, але жандармам не ставили опору.

Гаїті або Гейті, а також Сан Домінґо (давнїйше: Еспаньола) є одним з найбільших островів Західних Індій. Його відкрив Колюмб 1492 р. Західна половина (меньша) сього острова є тепер републикою під назвою Гаїті, а східна половина (більша) републикою під назвою Сан (або Санто) Домінґо (република Домініка). Населенє републики Гаїті виносить кругло 780.000 осіб, які є неґрами і мулятами. Головне місто Порт-о-Прінс.

В гаїтській републиці вибухають часто ріжні революції. Аби котрась з европейських держав не схотїла робити тут ладу, Злучені Держави взяли сю републику під свій протекторат. Як відносить ся корінне гаїтське населенє до сього протекторату, видно з повисше наведеної новинки.

СОЦІЯЛЇСТИ ПЛЯНУЮТЬ МИРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

Міжнародні соціялїсти постановили зїхати ся до Гаґи (в Голяндії) на конференцію, яка має відбути ся 26. червня с. р. Сї збори не будуть загальним конґресом, бо на них будуть лише представителї невтральних країв. Безпосередною цїлию сеї конференції буде намір привернути мир в соціялїстичних рядах, аби відтак спільними силами довести до бажаного спокою в Европі. Конференція розважати-ме справу скликаня міжнародного соціялїстичного конґресу ще перед закінченєм війни. Злучені Держави заступати-ме на сїй конференції адвокат др. Морріс Гілквіт, який є міжнародним секретарем соціялїстичної партії в сїм краю. З инших невтральних країв будуть репрезентовані: Норвеґія, Еспанія, Данія, Швеція, Голяндія, Швайцарія, Арґентина і мабуть Румунія.

ПОЧТОВІ МАРКИ ІРЛЯНДСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

Дублин, 5. мая. — Тут знайдено готові до ужитку почтові марки короткотриваючої ірляндської републики. Вони є друковані в трох републиканських красках: зеленій, білій і помаранчевій. На почвірнім листку конюшини (шемрок) знаходять ся фотоґрафії трох манчестерських мучеників, Ларкіна, О'Бріена і Аллена, а під сподом арфа і анґлійські слова: „Боже, спаси Ірляндію".

ЗГОРІЛА ФАБРИКА МУНІЦІЇ.

Ренфрю, Онт., Кан., 6. мая. — Тут згоріла фабрика муніції О'Бріена, заподіявши властителям шкоду на $40.000. Потерпіло легкі покалїченя 6 осіб. Причина пожежі не є ще доси на певно вияснена.

МЕНАЖЕРСЬКИЙ ЗАПРЯГ.

В Анґлії відчуваєть ся тепер велика недостача коний, з чого ріжні купцї і торговельники мають чималі клопоти. Одно торговельне підприємство в містї Шефілд випратувало себе з клопоту в той спосіб, що запрягло до воза двох верблюдів і одного слона. Сей невиданий ще доси запряг їздить спокійно улицями міста, тягне в як найлїпший згоді 10-тоновий тягар і заступає працю 10 коний. Окрім того переходячі улицею люди мають задармо менажерське видовище.

СТРІЛЕЦЬКА ПІСНЯ.

Ой там на долині,
Гранатами зритій, (2)
Лежить не від нині
Січовик убитий. (3)

Козацькеє тіло
Від вітру счорніло (2)
А личко розцвіло
Зівяло, змарніло. (3)

Не заплаче мати
Тай над головою, (2)
Не посадить мяти
На могилу твою. (3)

Не викує, брате,
Літ твоїх зазуля, (2)
Занує з гармати
Ворожая куля. (3)

Береза не зронить
Листків на могилу (2)
І дзвін не задзвонить,
Не сповістить милу. (3)

Один бір заплаче
Нишком серед ночи (2)
І ворон закраче,
Виймаючи очі. (3)

Одні рано в ранці
Вітри заголосять, (2)
Вовки сіроманці
Кістки порозносять. (3)

І кров по долині
Накриє мурава, (2)
Но слава не згине —
Січовая слава. (3)

Р. Купчинський.

ПОЗІР! СТАВАЙМО ПІД ПРАПОР! ПОЗІР!

ПОСЬВЯЧЕНЄ ПРАПОРІВ Товариства ім. Богдана Хмельницького Відділ 22 У. Н. С. в Бруклин, Н. Й.

— — — — відбуде ся — — — —

В ЦЕРКВІ СОШЕСТВІЯ СВ. ДУХА, при 160-168 NORTH 5th STREET,
В СУБОТУ, ДНЯ 13-го МАЯ, 1916 Р.
О ГОДИНІ 8-ІЙ ВЕЧЕР.

Відтак слідувати-ме маніфестаційний похід Злучених Товариств місцевих і позамісцевих улицями міста аж до Сесіайл Гол, 101-103 Гренд Стр.,

— в котрій відбуде ся —

СЬВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

В ПАМЯТЬ ГЕТЬМАНА УКРАЇНИ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

ПРОГРАМА КОНЦЕРТУ:

1) Вступне слово .... о. В. Лотович
2) Бортнянський: „Вси язици", подвійні хори .... „Брукл. Боян"
3) Біографія товариства .... п. Д. Максимів
4) Шевченко-Вербицький: „Завіщанє" .... „Брукл. Боян" (барітонове сольо п. М. Микитишин, шановний гість з Джерзи Сіти).
5) Шевченко: „Гамалія", декламація .... п. Н. Пухаль
6) Лисенко: „Пливе човен" .... хор „Брукл. Бояна"
7) Шевченко: „Невольник", поема .... п. І. Каранець
8) Шевченко-Лисенко: „Ой Дніпре, мій Дніпре", сольо .... п. М. Микитишин
9) Вязанка пісень .... хор школяриків
Декламації: Шевченко: „Суботів" .... школярка М. Заверуха
п. В. Каськів: „Вістка з рідного краю" .... п. М. Кмита
М. Чернявський: „Богданова слава" .... школяр П. Стехніцький
Марко Мурава: „До Бою!" .... школяр І. Малко
10) В. Матюк: „Сив соніл" .... хор. „Брукл. Бояна"
11) Привіт Товариствам .... п. М. Заверуха
12) С. Людкевич: „Американський Український Гимн" .... хор „Брукл. Бояна"

Соліст барітоновий п. М. Микитишин.
Управитель хорів: ВОЛОДИМИР КАСЬКІВ.

ПО КОНЦЕРТІ БАЛЬ.

ЦІНИ МІСЦЬ: І-рядні 50 цнт.; ІІ-рядні 35 цнт.; ІІІ-рядні 25 цнт.

Тікети на Концерт набути можна перед концертом у урядників і комітетових, а в день концерту при касі.

Дорогі Родимці! Кождий Українець, в котрому тілько серце бєсь любовю до неньки нашої України, обовязаний взяти участь в тім сьвяточнім концерті в честь батька України Богдана Зиновія Хмельницького. Нумо, Українці Бруклина і околиці, зійдіть ся на се сьвято всі, як Товариства так і поодиноко, та покажімо сьвітови, що ми уміємо славно і достойно пошанувати память нашого великого мужа і вожда Богдана Хмельницького.

Хто желає всім свободи, посднаймось як брати!
Сонцем правди, сьвітлом згоди, Боже путь нам осьвіти.

ЗА КОМІТЕТ: 54І56

І. Коптюх, предсідатель; І. Кравчук, секретар; Т. Стегніцький, касієр; М. Заверуха, зарядця сьвята.

ГАЛИЦЬКЕ ПОДІЛЄ І ЗЕЛЕНА БУКОВИНА В АМЕРИЦІ.

ПШЕНИЦЯ, КУКУРУЗА, ТЮТЮН, ТРИ РАЗИ ДО РОКУ ЖНИВА. Картофлі, літні та осінні. Помідори, салери, мельони, балани земні, цибуля, капуста, горох звичайний і цукровий і всякого рода ярини. Чому не покинете майни та душний фабричний воздух де нема для Вас будучности? Чи Ви може хочете вертати до краю, щоби тяжко запрацьованим грошем заплатити воєнний податок? Чому не хочете запевнити собі тревале щастє та веселу будучність, коли ми даємо Вам до сего нагоду? Жадайте від нас опису фарм, котрі знаходять ся в найкрасшім стейті Злучених Держав. Тані, чисті, зорані фарми. Найздоровше підсонє. Чиста, здорова вода. Земля чорна. Нема зими, ані горяча в літі. На дуже догідні сплати. Пишіть по інформації до: AMERICAN LAND & IMPROVEMENT CO., 129 Greenwich Str., New York, N. Y. 50-62

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

Dr. JOHN SMITH. Jr.,
СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ
327 E. 17 St., New York, N. Y.

Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділі і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни. Телефон: Stuyvesant 4493.

ДАРОМ! Вишлемо Вам великий ілюстрований катальоґ, який містить богато практичних новостий, штуки і маґічні прирядн а також дешеві і добрі машинки до писаня. Адреса: UNION NOVELTY CO., 670 N. Carpenter St., Dept. 29, Chicago, Ill. 51чв68

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хаті портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16х20 цалів, ціна 50 центів за один. Книжки до читаня, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі. Катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 76—
RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA, 168 E. 4th St., New York, N. Y.

MAIL ORDER HOUSE.

СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАЄВИХ І ІМПОРТОВАНИХ. НА ВЕСІЛЯ, БАЛІ, ЗАБАВИ. СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ. ОБСЛУГА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИК. 47—
M. PETROWSKY, Family Liquor Store, 1500 S. 3rd St., St. Louis, Mo.

Перед ужитєм

По ужитю

ВЕСНЯНКИ. плями на лици, прищі, лішаї, і всяка нечистість на тілі, зникнуть цілковито і під ґарантією ніколи не вернуть по кількаразовім ужитю східної краси крему „Амор". Ціна слоїка $2.00. The Amor Novelties Co., 642 E. 14th St., New York, N. Y. 56-58

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Вишлемо Вам доляровий підручник, богато ілюстрований. Залучіть лише 5 центів на пересилку на адресу: G. W. & D. H., 641 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. 37-56

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОҐА № 2, то нехай нині пише за ним. У нім є найновійші книжки просьвітні, наукові, історичні, набожні, театральні і ноти: ґрамофони, годинники, бритви, машини до писаня і богато инших цікавих річий. Залучіть кілька марок на пересилку великого катальоґа. 46—
UKRAINSKA KNYHARNIA. 951 W. Erie St., Dept. II, Chicago, Ill.

ВОЄННІ ОБРАЗИ!

Коли хочете побачити як то виглядає теперішна війна, то купіть собі образ, який представляє битву під Перемишлем: образ дуже інтересний; коштує лише 25 центів. Належитість присилайте стемпсами. Пишіть еще нині до: 42-
RUSKA KNYHARNIA, 34 E. 7th St., New York, N. Y.

ВИЙШЛИ З ДРУКУ НОВІ КНИЖКИ.

	цнт.
ВЕСЕЛА ЧИТАНКА з образками	15
ГАЛИЦЬКІ АНЕКДОТИ. Гумористичні оповіданя	10
ГАЛКА СМЕРТИ. Воєнне оповіданє	5
ДЯК. Оповіданє Марка Вовчка	20
ЯКІ Є ЛЮДИ НА ЗЕМЛИ	40
ЯК ЦАРЕВИЧ ЛІТАВ ДО ЦАРІВНИ	10
З ДНІВ КРОВАВОЇ ВІЙНИ. Віршоване оповіданє	25
ІЗ ЗВІРЯЧОГО ЦАРСТВА. Сотня найкрасших казок	20
ОПОВІДАНЄ ПРО СОРОК РОЗБІЙНИКІВ	20
ЯК ІВАНКО ЗРОБИВ ЧУДЕСНЕ СУДНО І ДІСТАВ КОРОЛІВНУ ЗА ЖІНКУ	10
ЯК МЕНЕ ВИБИРАЛИ ДРУЖБОЮ. Весільне оповіданє	10
ЯК МЕНЕ МОЇ ТАТУНЬО ЖЕНИЛИ. Збірка гумористичних оповідань	40
ЯК ПАН СОБІ БІДИ ШУКАВ І ЯК СОБІ ЇЇ НАЙШОВ	15
ПІСНІ ЕМІҐРАНТІВ	10

Замовленя посилайте на адресу: в—
„SVOBODA". 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Смутку ти мій чубатий!
Не довго тобі вже панувати,
Не довго морочити мою душу,
Раз вже з тобою покінчити мушу.
На „кводрови" сьвіт не стоїть!
А за „кводра" в Скрентонській Книгарни
Дістану оповіданя веселі та гарні;
Під заголовком „СОРОКАТІ ШТАНИ".
Як прочитаєш сю збірку, мій брате,
На „шюр" перестанеш сумувати;
Від сьміху очи слєзами зайдуть,
Від реготу сусіди кишки пірвуть.
Лиш не отягай ся, а сейчас купуй,
Вложи кводра до листу і так адресуй:

UKRAINIAN BOOK STORE, 701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

Містер! Кводра в листі посилаю
І „Сорокаті штани" замовляю. 53в65

ЯК ФРАНЦ ВІДМАР ПОБОРОВ СВОГО НАЙБІЛЬШОГО НЕПРИЯТЕЛЯ.

Що найбільше причинило ся до осягненя побіди?

До Г. Г. фон Шлікова, одинокого фабриканта Болгарського Кровного Чаю, який є в сталих зносинах з десять тисячами хорих, а від котрих отримує щоденно множество листів з подяками, наш родимець Франц Відмар, Бакс 123, Ретбон, Айова, прислав слідуючу допись:

„Через кілька місяців терпів я на недугу легких, а лікар казав мені, що лічене буде довше тривати. Читаючи в часописях дописи з подякою для Вас, задумав я спробувати Болгарського Кровного Чаю і переконати ся, чи справді так добре помагає, як про него пишуть.

Наколи тільки раз спробував-ем його, так зараз слідуючого дня чув ся лучше, а по двотижневім уживаню прийшов я назад до здоровля і чую ся, як би щойно на сьвіт народив ся. Красненько Вам дякую за оказану мені поміч, а Болгарський Кровний Чай поручаю кождому родимцеви, що терпить на подібну недугу".

Одну велику родинну дозу, яка вистарчить на 5 місяців вишле денебудь за 1 доляра:

Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

Порошки Болгарського Кровного Чаю, 125 штук в одній дозі, 1 долар.

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ.
НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.
КНИЖОЧКИ КОЛЄКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.
СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертатись зі всякими друками до друкарні „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРҐ, славний специяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУҐИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСІЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, специяльно же на пропуклину при помочи специяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG, 304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.) NEW YORK CITY.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

ВІЙНА! ЛИШЕ $1.00 ЗА 100 ОБРАЗКІВ з кровавих борб війск австрійських, німецьких і російських. Се є найцікавійші образці воєнні. Шліть моні-ордери або готівку до: 56-63
TRADE CO., Room 417, 299 Broadway, New York City.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ДУЖЕ ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

написав Антоній Ів. Нагорянський.

Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВИПРОДАЖ! ВИПРОДАЖ!

ТІЛЬКИ $2.45

за сей гарний ґрамофон з додатком рекордів і голок ДАРОМ. Грає на Колюмбія, Віктор і всіх инших рекордах так як 35-доляровий. Коштує тепер тільки $2.45. 53вс58

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ. Вишліть нам тільки 50 цнт. яко депозит сейчас, а ми вишлемо Вам сей ґрамофон з рекордами і голками просто до Вашої хати. Решту заплатите по отриманю. В разі незадоволеня звертаємо гроші. Адресуйте:
HAMMOND SALES CO., Dept. X 7, St. Louis, Mo.

$5 ЛЕКЦІЇ ЇЗДИ АВТОМОБІЛЕМ $5

Не оставайте без роботи, коли Ви можете заробити $25 до $35 тижнево ставши шофером.

Ми навчимо Вас на шофера у Вашій рідній мові в трох тижнях, в день або вечерами, за малою оплатою — $5.

Всі наші студенти мають добрі посади. 43—

NEW YORK AUTO SCHOOL, 302 E. 14th St., New York City. Bet. 2nd & 3rd Aves.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують?
Ми вишлемо Вам даром.

Пишіть на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Ім. з 21 каміньми ЖЕЛІЗНИЧИЙ ГОДИННИК для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґаранцією на 20 літ, подвійні коверти красно вирізані. Ходить безусловно точно і є специяльно зроблений для людей, котрі роблять при желізницах, ґарантує ся на 20 літ. Незвичайна нагода — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і коли йому не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иншого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом половочуваний ланцюшок в гармонії додає ся даром до кождого годинника.
EXCELSIOR WATCH CO., 1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

DR. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE, 407 East 58th St., New York, N. Y. Межи 1st Ave. і Ave. A

СТАРОКРАЄВИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР

Лічить успішно всі жолудкові недуги; легких, нирок і всі другі внутрішні недуги. Лічить падачку і секретні недуги мущин і женщин. З великим успіхом лічить ревматизм, рани на ногах, лишаї, всі скірні висипки, як також дитинні недуги. Лікар говорить по українськи і сам виробляє ліки. Офіс отворений від 9-ої рано до 8-ої вечером, як також в неділі і сьвята. Хто не може приїхати, нехай пише на повисше подану адресу.

ПОЗІР! Одинока школа механіків, шоферів в польскій мові. Зачніть тепер. Сезон автомобільовий треває все. На що Вам оставати без праці, коли можете заробити $15 до $30 як шофер. Наша школа дає комплетний курс, який треває 4 тижні. Наука в день або в ночи. Ґарантуємо лайсенси.
КОШТ $15.00.
INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILE ENGINEERS, 147 E. 40th St., New York. 88-111

ЩЕ ОДНА ВІЙНА О ФАРМИ.

Українці, ми маємо на продаж 5 і 10 акрові фарми в Ню Джерзи стейт. Ми маємо фарми, які Вам дадуть найменьше $200 доходу з одного акра. Щоби купити фарму, Ви мусите мати лише $50 а решту виплатите по $5.00 місячно. 5-акрова фарма коштує $300; 10-крова $575. З тих 5-акрових фарм будете мати більший прихід як деинде з 30 акрів. Приїзджайте до нас оглянути фарми. Тепер найліпша пора, бо можете видіти, що родить ся на фармах. Не зволікайте на завтра. Пишіть або приїзджайте до:
Lots & Farms Developing Co., Inc., 299 Broadway, New York City.

ВЕЛИКА ПРОДАЖ 30 ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСІМ ДАРОМ. ЧИТАЙТЕ УВАЖНО НАШУ ВЕЛИКУ ОФЕРТУ.

Щоби Вас познакомити і розпродати наші нові 1916 стилю годинки, вишлемо Вам почтою або експресом для оглянення наші нові елеґантські годинки, мужеські або малі дамські, з чудово різбленими потрійними позолочуваними ковертами, з виритою 20-літною ґарантією на них, зі специяльно сильним механізмом, яких наша надзвичайна ціна Є ТІЛЬКИ $6.45 з додатком 30 ПРЕЗЕНТІВ ДАРОМ. Елеґантський ланцушок з дармовисом, штилет, 6-стрільний револьвер з найлучшої сталі, бритва, пасок, милярка, щітка, чаруючі оперові скла, прилад до наслідуваня голосу, дармовис зі шпилькою, люлька, ножик, імітаційний будильник, бранзолєта, фонтенове перо, зеркало з гребенем, гачком і виколювачем, шпилька до краватки, маншетів, ковнірців, хрестик і перстень. ТА ОФЕРТА Є ТІЛЬКИ НА КОРОТКИЙ ЧАС, тому витніть сейчас се оголошенє і зашліть до нас разом з 20 цнт. депозиту (стемпсами або монетою), а жадану годинку разом з 30 презентами вишлемо Вам сейчас до Вашої хати. Решту заплатите по отриманю. Купуючи від нас, Ви нічого не тратите, бо ми направляємо або вимінюємо наші годинки за нові ДАРОМ. Незадоволеним звертаємо гроші. (З Канади треба висилати гроші наперед). Оглянььте вперед денебудь нашу нову годинку і презенти, заки купите. Замовляйте сейчас, нині. Адресуйте так: 56-57
UNION SUPPLY CO., Dept. 523, St. Louis, Mo.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР з довголітною практикою перепроваджує всіляки справи цивільні та карні з найліпшими вислідами. Години урядові: від 9-ої рано до 6-ої вечер.
Адреса: JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 516, New York, N. Y.
Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евені, L стація від 7-ої до 10-ої вечер. 53

МУСИТЬ БУТИ В ТІМ ЯКАСЬ ПРИЧИНА, ЧОМУ КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ КУПУЄ ФОНОҐРАФ І РЕКОРДИ В НАШІМ СКЛАДІ?

Позаяк се є український склад.

Позаяк даємо нашим відбирателям догідні сплати.

Позаяк маємо найбільший склад машин і рекордів в західній Пенсильванії.

Позаяк кождий чує ся в нашім складі так, як в себе дома, прийдете а пересьвідчите ся о тім.

Позаяк продаємо фоноґрафи і рекорди по низкій ціні 50 цнт. тижнево, а на таку суму кождого еще стати.

Ніодин не повинен позбавити себе і своєї родини приємностий і жартів, які має властитель фоноґрафу і наколи ціна сего виносить тільки кілька центів на тиждень. 55-56

Прийдіть до нас і поговоріть з нашим українським управителем, а ми з радостю виясним Вам, як маєте сплачувати, а наколи не можете прийти особисто пишіть до нас за катальоґом. Маємо машини від $15.00 до $200.00.

Pittsburgh Phonograph Company, 1331 Penn Avenue, Pittsburgh, Penna.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Сим подасть ся до відома всім Товариствам і Братствам в Нюарку, що на всенароднім вічу, яке відбуло ся дня 30. цьвітня с. р. в гали на Брум стр., ріг С. О. Орендж, в ціли заложеня відділу Федерації Українців в Америці вічевики порушили загальну українську справу, яка була занедбана до сеї пори і вибрали Тимчасовий Комітет, котрому припоручено віднести ся до всіх Товариств та Братств в Нюарку, щоби вислали по 3 делеґатів на СПІЛЬНІ НАРАДИ, котрі відбудуть ся ДНЯ 27. МАЯ С. Р. О ГОДИНІ 8-МІЙ ВЕЧЕР ПІД Ч. 37 ЧАРЛТОН УЛИЦІ, в українській читальни. Тому обовязком кождого Товариства та Братства взяти участь в так важній хвили для добра нашої Неньки України. Маємо надію, що Товариства та Братства займуть ся горячо сею справою. 56

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:

І. Процик, А. Заплатинський, Ф. Корнаут, Теод. Галушка, В. Федчишин, І. Тарнавський, П. Томюк, тимчасовий секретар.

Н. С. ПІТСБУРҐ, ПА.

ВЕЛИКІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

в справі заложеня галицької греко-католицької парохії в Н. С. Пітсбурґ, Па., відбудуть ся в LIBERTY HALL, Petrel & Ketchum Streets, в неділю дня 14. мая 1916 р.

точно о 2-гій годині пополудни. Щоби осягнути свою ціль, ми мусимо згуртуватись в одну велику громаду і спільно працювати для добра свого народа. Тому отсим запрошуємо всіх Українців живучих в Н. С. Пітсбурґ і околиці як: Етна, Ґленбілд, Гармони, Джонкшон і инших поблизких плейзів. На тих зборах будуть промовляти галицькі українські священики. 56

ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:

Колодій Іван, Набережний Микола, Крайник Петро, Романяк Ілія, Франчак Петро, Жук Андрій, Наконечний Михайло, Грицик Михайло, Кріль Іван, Стадник Володимир, Петрушка Михайло, Оборишко Василь.

ДЖАНСТАВН, ПА.

В неділю, дня 14-го мая 1916

заходом тутешних Товариств, відбуде ся в ҐЕМБРІЯ ТІЕЙТЕР ГОЛ на МЕН СТР.

ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ ВІЧЕ

в справі Визволеня України

На се віче прибуде реферувати заслужений народний борець за права українського народа д. М. СІЧИНСЬКИЙ, а також прийдуть і другі бесідники. Просимо всіх щирих Українців і Українок джанстонських і з доокоричних місцевостий взяти чисельну участь в тім вічу. На віче вирушать походом, який збере ся коло руської греко-католицької церкви св. О. Николая на Вудвіл і Мейпл евеню. Відтак о 12-ій годині похід рушить до міста на Мен стр. до Ґамбрія Тіейтер Гол, де о год. 1-ій розпічне ся віче. 56

Злучений Комітет джанстонських Товариств.

БАЙОН, Н. ДЖ.

Заходом Братства св. Димитрія в Байон, Н. Дж., устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 13-го мая 1916 р.

в гали І. МАЙДАША під ч. 94 Е. 21 УЛ. в БАЙОН, Н. ДЖ. Початок балю о год. 6-ій вечером. Музика першорядна. Вступ для мущин 25 цнт., а для женщин 15 цнт. На сей баль запрошуємо сердечно всіх Українців місцевих і з поблизких околиць, а за добру та веселу забаву ручить — КОМІТЕТ. 56

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Просимо всіх Високоповажаних Урядників всіх Хвальних Товариств, Братств і Сестрицтв в Рочестер, Н. Й., послів першого українського Сойму, а також сьвідомійших одиниць, котрі інтересують ся народними справами прибути в пятницю, 12-го мая о 8-мій годині вечером до литовської галі, 575 Джосеф Аве. (на гору), де відбудуть ся наради в народних справах.

ЗА КОМІТЕТ:

56 Тов. Українська Проґресивна Громада.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

—о—

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертає ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую своїх двох братів АНТОНА і ДМИТРА ТРАЧ. Перебували минувшого року в Міннеаполіс, Мінн. Походять з села Хоросткiв, пов. Гусятин, Гал. Хто би о них знав або вони самі, зволять зголоситись до: John Tracz, 33 East 19th Street, Bayonne, N. J. 56-57

Михайло Брунець з Рави руської тепер в російській неволі пошукує братів АНДРЕЯ і ІВАНА ГЕЛЕТІЙ. Голоситись до: American Ukrainian Exchange, 520 6th St., New York, N. Y. 55-56

ДЯК з тенорoвим голосом і знаючий хоральний сьпів, пошукує посади на малій парохії. Може працювати в фабриці. Зголошеня приймає адміністрація „Свободи" для С. С. 56-57

ЖЕНЩИНА, ДОБРА ҐОСПОДИНЯ прийме сейчас посаду до заряду домом у сьвященика. Совісна, інтеліґентна. Ласкаві зголошеня просить ся висилати на адресу: Gospodynia, c/o 83 Grand St., Jersey City, N. J. 55-58

ЗНАМЕНИТЕ САМОГРАЮЧЕ І РУЧНЕ ПЯНО на 88 клявішів, зовсім нове, з ґаранцією, продасть за $350.00 за готівку або на сплату. Голоситись до: Roberts, c/o 83 Grand St., Jersey City, N. J. 55-56

НА ПРОДАЖ ФОНОҐРАФ з богато гарними рекордами в дуже добрім стані. Коштував $45.00 а властителька продасть його за $15.00. Голоситись до: Mrs. Petrak, Room 1, 98 E. 7th Str., New York, N. Y. 54-66

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ і случахка нюйорського університету учить анґлійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Інформації устні або висемні уділює: Tel. Lenox 6096. 18—
M. SCHWARTZ, 168 East 89th St., New York, N. Y.

В КРАЮ ЛЮДИ УМИРАЮТЬ ВІД ГОЛОДУ! Чи Ви хочете прийти в поміч своїй родині? Ми висилаємо поживу з европейських невтральних держав на кожду адресу в старім краю. Пересилка ґарантована. Читаєте в часописях, що в краю бракує усього. Наколи вишлете родині гроші, то вони за се нічого не куплять, а коли пішлете їм поживу, то може вратуєте їх від голодової смерти. Не зволікайте! Пишіть по інформації! Се Вас нічого не коштує. Особисто голоситись можна між 5—8 годиною вечером. — Transatlantic Food Supply Co., 95 E. 7th St., в сусідстві польського костела, New York City. 56-57

НОВІСТЬ! КОЖДИЙ СЬВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН **НОВІСТЬ!** мати в своїй хаті образ нашого ґенія ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, який можна набути в дуже умірковaній ціні. Мальований правдивою олійною фарбою на полотні, робота ручна; розмір 16х20 цалів, в гарних оріхових рамах, під склом. Ціна $3.00. Хто пришле $1.00 задатку, дістане сейчас експресом сей портрет; решту заплатите по оглянeню портрета. Замовленя прошу надсилати на адресу: JOHN CIOLKA, 144 E. 7th St., New York, N. Y.

ГРОШІ ВИСИЛАЄМО

— до —

Галичини, Буковини, Угорщини, Росії і всіх частий Сьвіта Европи

Скоро, безпечно і по як найнизшім курсі.

За цілість суми цілковито ГАРАНТУЄМО.

НА ВИСЛАНІ ГРОШІ ЧЕРЕЗ НАШУ АГЕНЦІЮ І КАНЦЕЛЯРІЮ, ОТРИМАЄТЕ З ВІДЕНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЧТИ ПОСВІДКУ (РЕЦЕПІС).

ЄСЛИ ХОЧЕТЕ ВИСЛАТИ ГРОШІ, ТО ПИШІТЬ ЩЕ ДНЕСЬ ДО НАС НА ПОНИЗШУ АДРЕСУ, А МИ СЕЙЧАС ВИШЛЕМО ВАМ ДАРОМ ВСІ ПОТРІБНІ ІНФОРМАЦІЇ, КУРС ГРОШИЙ ТА ВСЯКІ ДРУГІ ПОТРІБНІ ПАПЕРИ ДО ВИСИЛКИ ГРОШИЙ. ПИШІТЬ НА АДРЕС:

S. MILANOWYCZ & WEIL CO., 193 GRAND STR., JERSEY CITY, N. J.